

Nr 180

Av herr **Wiklund m. fl.**, om en översyn av den statliga personalvården.

(Lika lydande med motion nr 152 i Första kammaren)

I den fulla sysselsättningens samhälle med i princip för alla ordnade sjuk- och pensionsförmåner genom allmän försäkring har den statliga anställningens särställning på arbetsmarknaden försvunnit och staten som arbetsgivare på ett helt annat sätt än förr utsatts för konkurrens om arbetskraften från arbetsgivare på den enskilda sektorn av arbetsmarknaden. Det blir nödvändigt för staten att liksom det enskilda näringslivet söka på olika sätt stärka sin förmåga att i öppen tävlan med övriga arbetsgivare attrahera och behålla den arbetskraft, som är behövlig för att bedriva den statliga verksamheten.

Civilministern uttalar också i statsverkspropositionen, att dagens arbetsmarknadsläge pekar på behovet av statlig aktivitet i fråga om personalpolitiken (bilaga 14 till nämnda proposition sid. 2) och redogör därefter för en del åtgärder med antydda syfte, vilka måste bedömas som i hög grad värdefulla och förtjänta av uppskattning inte endast av statstjänstemännen utan — på grund av den stimulerande verkan av dessa åtgärder — även av medborgarnas skattebetalarna, som dessa är satta att tjäna. Därvid nämns den igångsatta vidareutbildningen av statlig personal på vissa nivåer, vilken utbildning nu skall utökas till att omfatta även vissa chefskategorier, den påbörjade grundutbildningen av viss anstaltspersonal gemensam för tre till varandra gränsande vårdområden genom personalutbildningsberedningen, kursverksamheten för att aktivera företagsnämnderna och viss stimulans åt de statliga myndigheterna i syfte att få dessa att tillvarataga olika grupper av reservarbetskraft.

Säkerligen innebär dessa åtgärder en betydande aktivering av personalpolitiken och i viss omfattning även av personalvården. Viktiga delar av vad man vanligen förbinder med begreppet personalvård omfattas dock inte alls av ovannämnda åtgärder. För dessa krävs åtminstone vid större arbetsställen insatser av särskild, för personalvård avdelad personal (personalkonsulent eller -assistent eller -kurator). I vissa verk synes man föreställa sig, att det räcker med de s. k. organisationsföredragandena, som tillsättes bland för olika andra uppgifter anställd personal enligt bestämmelse i verkstadgan. En del sådana utsågs f. ö. redan före dess tillkomst. Såvitt vi kan förstå är dock dessa föredragandes främsta uppgift att tillvarataga rationaliseringsuppslag och vad därmed sammanhänger. Givetvis kan rationaliseringsåtgärder verka i hög grad

främjande på trivseln och så ha en indirekt personalvårdande verkan. Särskilt den individuella personalvården torde inte annat än undantagsvis kunna tillgodoses genom dessa föredragandes verksamhet. Av personalpsykologiska skäl torde detta särskilt inte vara fallet, om organisationsföredraganden har ställningen som föredragande eller beslutande i personalfrågor. En befattningshavare, som behöver råd eller hjälp i en personlig och därför vanligtvis även ur anställningssynpunkt ömtålig angelägenhet eller i t. ex. en konfliktsituation på arbetsplatsen, vänder sig inte gärna till en organisationsföredragande i dylik ställning. Han kan ju därigenom äventyra sina befordringsmöjligheter.

Vid en av Statstjänstemannaförbundet anordnad konferens i november 1962, vilken refereras i tidskriften Statstjänstemannen nr 14/1962 under rubriken "Den statliga personalvården försummad", medgav statssekreteraren i civildepartementet Bertil Löfberg, att "staten nog är lite efter i utvecklingen", då det gäller personalfrågor. I statsverkspropositionen påpekas vidare, att det alltjämt råder en viss tröghet i fråga om såväl införandet av företagsnämnder som nyttjandet av deras möjligheter. Detta omdöme synes visa, att intresset för en aktiv personalpolitik och -vård genom företagsnämndsverksamheten fortfarande på sina håll inom statsförvaltningen inte är så starkt som är önskvärt. Vad speciellt angår sådan personalvårdande verksamhet, som bedrivs genom särskild personalkonsulent och avser t. ex. biträde vid introduktions- och avskedsintervjuer, viss sjuk- och hälsokontroll, övervakning av arbets- och yrkesrisker, omplaceringsåtgärder och omskolning, rådgivning i sociala, privatekonomiska och mera personliga frågor, bostadsfrågor, studierådgivning m. m., torde denna bl. a. av företagsekonomiska skäl viktiga verksamhet f. n. vara otillräcklig inom den statliga sektorn att döma av många befattningshavares uttalanden därom och vid jämförelse med den privata arbetsmarknaden. Som exempel kan nämnas, att riksförsäkringsverket — enligt vad verket anfört till motivering för ett ånyo framfört äskande om inrättande av en befattning som personalkonsulent hos verket — på grund av sina erfarenheter har ett mycket stort behov av en sådan befattningshavare. Trots detta verks stora personal lämnas detta i statsverkspropositionen refererade äskande utan åtgärd. Även i fråga om en annan viktig sida av personalvården föreligger brist, nämligen i fråga om tillhandahållande av lunchställen för personalen, anordnande av utrymmen i anslutning till respektive arbetsplatser för uppvärmning och förtäring av medhavd mat etc. Statsrevisorerna pekar i sin berättelse för 1962 del I på hur olika de skilda ämbetsverken löst hithörande frågor och hur vissa inte alls ansett sig kunna lösa dessa samt hur olika principer tillämpas för förekommande subventionering av den med personalutspisningen sammanhängande verksamheten. Bl. a. från rättvisesynpunkt är de av revisorerna påtalade förhållandena otillfredsställande. Enligt revisorernas mening "är det också angeläget icke minst från personalrekryteringssynpunkt, att staten beträffande sina

anställda i här berörda avseenden söker hålla jämna steg med utvecklingen på den privata arbetsmarknaden” (sid. 201 i statsrevisorernas berättelse). I många fall torde anordningar av här ifrågavarande slag liksom även personalkonsulentverksamhet kunna drivas gemensamt för flera ämbetsverks personal.

Liksom vidareutbildningen och vissa andra åtgärder för en mera aktiv personalpolitik tagits upp till centralt övervägande bl. a. genom tillsättande av en utbildningsnämnd och personalutbildningsberedningen synes frågan om personalvård i övrigt och olika trivselanordningar, främst personalrestauranger och utrymmen i övrigt för personalens måltider, vara förtjänt av att bli föremål för en hela statsförvaltningen omfattande översyn, som kan leda till erforderliga förstärknings- och förbättringsåtgärder.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av den statliga personalvården med särskild inriktning på behovet av utökad personalkonsulentverksamhet och utbyggnad av olika trivselanordningar, i första hand personalrestauranger och utrymmen i övrigt för personalens måltider.

Stockholm den 23 januari 1963

Daniel Wiklund

Cecilia Nettelbrandt

Brita Elmén

Nr 181

Av fru **Eriksson** i Ängelholm m. fl., om skattefrihet för näringshjälpbidrag.

(Lika lydande med motion nr 157 i Första kammaren)

Stockholm den 23 januari 1963

Etty Eriksson

Harald Almgren

Iris Ekroth
